

PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM)

PRINCIPE

Codex art. IX.2-2

De werkgever stelt aan zijn werknemers persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) ter beschikking voor welbepaalde risico's die niet kunnen worden voorkomen of uitgeschakeld via maatregelen op vlak van arbeidsorganisatie en/of collectieve beschermingsmiddelen.

Codex art. IX.2-6

Aan de werkgever wordt bovendien opgelegd dat hij voor welbepaalde activiteiten specifieke persoonlijke beschermingsmiddelen moet ter beschikking stellen. Zie verder **Tabel 1: Lijst van activiteiten en arbeidsomstandigheden waarvoor het ter beschikking stellen van PBM noodzakelijk is.**

PBM ≠ Werkkledij

Codex art. I.1-4, 27°

Codex art. I.1-4, 26°

Een **PBM** is een uitrusting met alle erbij horende aanvullingen en accessoires:

- die bestemd is om door de werknemer **gedragen of vastgehouden** te worden;
- en om hem te **beschermen** tegen één of meer risico's die zijn veiligheid of gezondheid op het werk kunnen bedreigen.

Werkkledij is kledij bestemd om te vermijden dat de werknemer zich vuil maakt door de aard van zijn activiteiten en die niet beschouwd worden als beschermingskledij.

Codex art. IX.2-3

Merk op dat onderstaande uitrustingen en materialen niet vallen onder de bepalingen van het KB Persoonlijke Beschermingsmiddelen:

- PBM specifiek voor militairen, politieagenten en personeel van de ordediensten;
- PBM van wegvervoermiddelen;
- sportuitrusting;
- zelfverdedigings- of afschrikkingsmateriaal;
- 'draagbare apparaten' voor het opsporen en het signaleren van risico's en belastingsfactoren.

PBM (en werkkledij) worden door de werkgever **gratis** ter beschikking gesteld van de werknemer.

Tabel 1: Lijst van activiteiten en arbeidsomstandigheden waarvoor het ter beschikking stellen van PBM noodzakelijk is (Bijlage IX.2-2, Codex):

1. BESCHERMKLEDIJ

- a) contact met vochtige of doorweekte wanden:
riolen, kuilen, kelders, welputten, regenputten, kuipen, vergaarbakken, enz.
- b) blootstelling aan regen of uitzonderlijke koude;
- c) tewerkstelling in koelkamers;
- d) blootstelling aan chemische en biologische agentia;
- e) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹;
- f) hanteren van hete massa's of tewerkstelling in een warme omgeving (hitte van technologische oorsprong).

2. BESCHERMINGSHOOFDDEKSEL

- a) blootstelling aan uitwasemingen van stof van giftige, bijtende of prikkelende producten of aan de spatten van deze producten;
- b) vervoer, op het hoofd of op de schouders, van vleeskwartieren, van afval of andere voor rotting vatbare producten voortkomend van het slachten van dieren, van balen niet ontsmette lompen of van dierlijke stoffen, zelfs droge, die besmettende kiemen kunnen inhouden:
zakken met beenderen, horens, manen, ruwe wol, huiden, enz.
- c) vervoer, op het hoofd of op de schouders, van zakken of pakken met andere om het even welke producten of stoffen;
- d) plaatsen die bevuild zijn door ophopingen of afval van om het even welke stoffen of die door ongedierte geplaagd worden:
riolen, kuilen, kelders, welputten, regenputten, kuipen, vergaarbakken, enz.
- e) blootstelling aan regen of uitzonderlijke temperaturen;
- f) tewerkstelling in koelkamers;
- g) blootstelling aan vallende stenen, materiaal, brokstukken of allerlei vallende voorwerpen:
steengroeven, bouw-, montage- of slopingswerken, scheepswerven, ijzergieterijen, staalfabrieken, enz.
- h) plaatsen waar het haar kan gegrepen worden door in beweging zijnde machineonderdelen of mechanische toestellen;
- i) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹;
- j) risico op stoten tegen obstakels.

3. BESCHERMINGSSCHORT

- a) behandeling, gebruik of manipulatie van stoffen die de voorkant van het lichaam kunnen nat maken of doorweken + risico op projectie van voormelde stoffen op de voorkant van het lichaam:
water, oplossingen, baden, deeg, oliën, vetten of andere vloeibare, vochtige, olieachtige of vette stoffen.
- b) bevuilding van de voorkant van het lichaam door organische stoffen die kunnen rotten:
slachthuizen of slachterijen, broeiplaatsen, fabrieken van vlees- of visconserven, darmwasserijen, ondernemingen waar vlees, huiden, beenderen, horens en ander dierenafval worden bewerkt, enz.
- c) bevuilding door voor verrotting vatbare of besmette stoffen of door vuilnis:
vilbeluiken, diensten voor lijkschouwing, biologische laboratoria, diensten voor reiniging der wegen, huisvuilophaaldiensten, diensten voor het ruimen van beer- of gierputten, enz.
- d) blootstelling aan kwetsende projecties, projecties van gloeiende stoffen, hantering van hete massa's;
- e) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹;
- f) blootstelling aan chemische en biologische agentia, die een risico voor de gezondheid kunnen bieden;
- g) ontzanding van gietwerk, afbijten door bestraling met zand of met metaalkorrels, gieten van gesmolten metaal;
- h) uitbenen met messen.

4. BESCHERMINGSSCHOEISEL

- a) plaatsen waar zich vloeistoffen of slijk bevinden:
riolen, kuilen, kelders, welputten, regenputten, kuipen, vergaarbakken, vijvers, waterlopen, enz.
- b) werken die aanleiding geven tot uitstorting of wegvloeiing van vloeistoffen waardoor de werknemers natte voeten kunnen krijgen: *afwaskeukens, wasserijen, enz.*
- c) risico op bevuilding van de voeten met giftige, bijtende of prikkelende stoffen;
- d) risico op bevuilding van de voeten door organische stoffen die kunnen rotten of door vuilnis:
 - *water, oplossingen, baden, deeg, oliën, vetten of andere vloeibare, vochtige, olieachtige of vette stoffen;*
 - *slachthuizen of slachterijen, broeiplaatsen, fabrieken van vlees- of visconserven, darmwasserijen, ondernemingen waar vlees, huiden, beenderen, horens en ander dierenafval worden bewerkt, enz.;*
 - *vilbeluiken, diensten voor lijkschouwing, biologische laboratoria, diensten voor reiniging der wegen, huisvuilophaaldiensten, diensten voor het ruimen van beer- of gierputten, enz.*
- e) tewerkstelling in koelkamers;

- f) behandeling van zware stukken;
- g) blootstelling aan voetwonden door uitstekende spijkers of puntige voorwerpen:
slopen van gebouwen, bekisting en ontkisting van betonwerken, ijzervlechters, bouwsmeden
+ de andere werknemers tewerkgesteld op bouwplaatsen en blootgesteld aan voetwonden.
- h) blootstelling aan risico voor uitglijden.

5. BESCHERMINGSHANDSCHOENEN OF -WANTEN

- a) risico op contact van de handen met giftige, bijtende of prikkelende stoffen;
- b) risico op contact van de handen met besmette dieren of krenten, afval van dieren of voor de consumptie ongeschikte dierlijke stoffen: *vilbeluiken, biologische laboratoria, enz.*
- c) behandeling van lijken en van stukken of stoffen die ervan afkomstig zijn;
- d) behandeling van vuil linnen of vuile kledingstukken, lompen, oude niet ontsmette klederen, voor het gebruik ongeschikte beenderen of vuilnis;
- e) contact met vuil water of afvalstoffen: *riolen, goten of vertakkingen, enz.*
- f) risico op contact van de handen met stoffen die besmettende kiemen kunnen inhouden;
- g) tewerkstelling in koelkamers;
- h) las- of snijwerk van metalen met de elektrische lichtboog + bewerkingen waarbij lampen met elektrische lichtboog of andere bronnen van ultraviolette stralen worden gebruikt;
- i) blootstelling aan chemische en biologische agentia, die een risico voor de gezondheid kunnen bieden;
- j) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹;
- k) hanteren van hete massa's;
- l) behandeling van scherpe, snijdende, stekende, brandende of bijzonder ruwe voorwerpen of materialen + blootstelling aan kwetsende projecties of aan projecties van gloeiende stoffen;
- m) ontzanding van gietwerk, afbijten door bestraling met zand of met metaalkorrels, gieten van gesmolten metaal;
- n) uitbenen met messen.

6. BESCHERMINGSBRIL OF AANGEZICHTSSCHERM

- a) blootstelling van de ogen aan het contact met stoffen die een uitgesproken prikkelende werking uitoefenen op de ogen:
stof van steenkoolpek, stofdeeltjes of dampen van bijtende stoffen, enz.
- b) las- of snijwerk van metalen met de brander of met de elektrische lichtboog;
- c) blootstelling aan intense lichthaarden:
binnenkant van ovens, stoffen die tot witte gloeihitte zijn gebracht bv. staal en gesmolten glas, enz.
- d) blootstelling aan infrarode stralingen of andere stralen die aanleiding geven tot een intense warmteverspreiding;
- e) gebruik van lampen met elektrische lichtboog of andere bronnen van ultraviolette stralen;
- f) risico op het wegslingeren van kwetsende deeltjes, weggesmolten metaal, bijtende vloeistoffen:
droog slijpen, het houwen met wegslingering van scherven, het bikken, het schoonhameren, enz.
- g) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹.

7. ADEMHALINGSTOESTELLEN

- a) risico op een vergiftiging of een aandoening van de ademhalingsorganen door de inhalatie van stof, gassen, dampen, rook of nevel;
- b) blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia¹;
- c) **onafhankelijke ademhalingsbeschermende toestellen:**
 - 1) plaatsen waar men door middel van aangepaste meetmiddelen niet heeft kunnen aantonen dat de lucht er meer dan 19 % zuurstof (vol/vol) inhoudt;
 - 2) verrichtingen waarbij moet binnengegaan of verbleven worden in:

- plaatsen bedoeld in artikel 53 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming;
- verplaatsbare recipiënten, ondergrondse inkuipingen, reservoirs en tanks zoals bedoeld in de voorschriften van het koninklijk besluit van 13 maart 1998 betreffende de opslag van zeer licht ontvlambare, licht ontvlambare, ontvlambare en brandbare vloeistoffen

8. BEENBESCHERMINGSMIDDELEN

- a) blootstelling van de benen aan kwetsende projecties of aan projecties van gloeiende stoffen;
- b) ontzanding van gietwerk, afbijten door bestraling met zand of met metaalkorrels, gieten van gesmolten metaal;
- c) tewerkstelling met behulp van een kettingzaag, zoals het snoeien en vellen van bomen.

9. BESCHERMING VAN DE VOORARM

- a) uitbenen met messen;
- b) blootstelling aan kwetsende projecties of aan projecties van gloeiende stoffen.

10. BESCHERMING TEGEN VALLEN

blootstelling aan een val van een hoogte van meer dan 2 meter en dit enkel in het geval collectieve beschermingsmiddelen niet mogelijk zijn. Zie ook CIN 2015 15 Werken op hoogte.
Het gebruik van PBM voor een lagere hoogte is niet zinnig vermits het beveiligingsapparaat pas efficiënt wordt vanaf een hoogte van 2 m.

11. BESCHERMING VAN HET GEHOOR

overeenkomstig de bepalingen van artikel 21 en 29 van het koninklijk besluit van 16 januari 2006 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers tegen de risico's van lawaai op het werk.

12. BESCHERMING TEGEN TRILLINGEN

indien technische middelen ontoereikend zijn of onafdoend zijn overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 7 januari 2005 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers tegen de risico's van mechanische trillingen op het werk.

13. BESCHERMING TEGEN RADIOACTIEVE STRALING

In :

- ondernemingen voor de bereiding en behandeling van natuurlijke of kunstmatige radioactieve stoffen of van producten die deze stoffen inhouden;
- laboratoria voor proefnemingen of opsporingen;
- ondernemingen voor het monteren van naalden, platen en andere toestellen die radioactieve stoffen inhouden;
- ondernemingen voor lichtgevend schilderwerk op om het even welk voorwerp door middel van producten die radioactieve stoffen inhouden,

stelt de werkgever volgende PBM ter beschikking:

13.1. Beschermkledij

- contact met radioactieve stoffen of met stof, gassen, dampen, rook, vloeistoffen, afval of om het even welke materie die deze stoffen bevatten.

13.2. Beschermingshoofddekseel of aangezichtsscherm

- blootstelling aan uitwasemingen van radioactieve stoffen, gassen, dampen of rook of aan spatten van vloeistoffen of andere stoffen die radioactieve bestanddelen inhouden.

13.3. Beschermingsschort

- behandeling of gebruik van door radioactieve stoffen aangetast water, oplossingen of andere vloeibare of vochtige stoffen;
- reiniging van lokalen waarin radioactieve stoffen of producten die deze stoffen inhouden worden ondergebracht, behandeld of gebruikt;
- reiniging van de toestellen, recipiënten of voorwerpen die in contact zijn geweest met bovengenoemde stoffen of producten, of met door deze stoffen of door deze

	producten besmette zaken.
13.4. Beschermingsschoeisel	<ul style="list-style-type: none"> plaatsen met risico voor oplopen van natte voeten door vloeistoffen, afvalwater of andere om het even welke stoffen die radioactieve bestanddelen inhouden.
13.5. Beschermingshandschoenen of -wanten	<ul style="list-style-type: none"> behandeling van radioactieve stoffen of producten die deze stoffen inhouden; bewerkingen waarbij er risico is dat de handen in contact komen met door radioactieve stoffen of producten besmette stoffen.
13.6. Beschermingsbril of aangezichtsscherm	<ul style="list-style-type: none"> blootstelling van de ogen aan de uitwerking van de uitstralingen, voor zover in zulk geval het gebruiken van deze beschermingsmiddelen werkelijk nuttig is <i>bv. bètastralen of zeer zwakke straling.</i>
13.7. Ademhalingsstoel	<ul style="list-style-type: none"> bij inademing van radioactieve stoffen, gassen, dampen of rook.

14. BESCHERMING TEGEN UITWENDIGE STRALING

In :

- studie-, opzoekings- of controlelaboratoria;
- bewerkingen voor medische, nijverheids- of handelsradioscopie of -radiografie;
- beproeven van röntgenbuizen,

worden een **beschermingsschort + beschermingshandschoenen of -wanten** gedragen door de werknemers die blootgesteld worden aan röntgenstraling.

15. KLEDING MET SIGNAALFUNCTIE

- 15.1.** werkzaamheden op en langs de openbare weg waarbij het verkeer tijdens de duur van de werkzaamheden niet wordt verboden: *herstellingswerken, onderhoud van bermen, onderhoudswerken, reiniging, schilderwerken, werken aan nutsvoorzieningen, enz.*
- 15.2.** ophalen van vuilnis langs de openbare weg;
- 15.3.** werknemers van hulpdiensten (bij onvoldoende zichtbaarheid door omstandigheden en/of door het tijdstip van de dag: *brandweerdiensten, eerste hulpdiensten, diensten voor dringende medische verzorging, pechbestrijdingsdiensten, enz.*
- 15.4.** werknemers die krachtens een andere reglementering signalisatiekleding moeten dragen.

16. DERMATOLOGISCHE PRODUCTEN

1. Neuszalf	<ul style="list-style-type: none"> a) blootstelling aan inademing van alkalische chromaten of bichromaten of van chroomzuur; b) inademing van andere bijtende of prikkelende stoffen.
2. Bereidingen voor de bescherming van de huid	<ul style="list-style-type: none"> a) blootstelling aan de prikkelende inwerking van het stof van pek; b) blootstelling aan uitwasemingen van stof of van dampen die een soortgelijke prikkelende inwerking op de huid uitoefenen.

¹ Blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia:

- tijdens de werkzaamheden waarbij de blootstelling niet kan vermeden worden door preventieve maatregelen, zoals voorzien in de artikelen 5, 6, 8 en 9 van het KB van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia op het werk;
- tijdens werkzaamheden, zoals onderhoudswerken, afbraakwerken, vernieuwingswerken, verbouwingswerken, waarvoor de blootstelling aan deze agentia kan voorzien worden, niettegenstaande de genomen organisatorische maatregelen of collectieve preventiemaatregelen.

WERKGEVER

In artikel 8-25 van het KB Persoonlijke Beschermingsmiddelen worden aan de werkgever de volgende bijzondere verplichtingen opgelegd:

1. Keuze en aankoop

Codex art. IX.2-4 t.e.m. IX.2-7 en IX.2-10

Codex art. IX.2-12 t.e.m. IX.2-15

2. Instructie, opleiding en onderhoud

Codex art. IX.2-16 t.e.m. IX.2-22

Codex art. IX.2-23 en IX.2-24

1. Keuze en aankoop PBM

1.1. Risicobeoordeling en keuze van PBM

- bepalen van de kenmerken die de PBM moet bezitten om de risico's te ondervangen;
- bepalen van de omstandigheden waaronder een PBM gebruikt moet worden.

1.2. Aankoop van PBM

- viseren van de bestelbon en de documentatie van de leverancier;
- opmaken van het indienststellingsverslag.

2. Instructie, opleiding en onderhoud PBM

2.1. Gebruik van PBM

- toezicht houden op het juiste gebruik van het PBM;
- onderhoud, reinigen en ontsmetten van het PBM;
- herstellen en tijdig vervangen van het PBM.

2.2. Informatie en opleiding van de werknemers

- voorzien algemene informatienota **inzake** soorten PBM die in de onderneming gebruikt worden;
- voorzien instructienota voor elk type PBM **m.b.t.** de werking, het gebruik, het nazicht, het onderhoud en de opslag, de vervaldatum.
- voorzien trainingscursus vóór de start van het gebruik van het PBM.

PBM moeten op de werkplaats blijven en zijn bestemd voor gebruik door één persoon.

- Uitzondering: werknemers tewerkgesteld op ver van de onderneming gelegen plaatsen op voorwaarde dat er geen risico op besmetting of infectie is.

BELANG VOOR UITZENDKRACHTEN

Wet Uitzendarbeid, art.19

De werkgever is verantwoordelijk voor:

- de instructies en opleiding m.b.t. de werking en het gebruik van elk type PBM;
- het toezicht op het juist in de praktijk brengen van de instructies en het gebruik van de PBM.

Indien de gebruiker uitzendkrachten tewerkstelt is hij eveneens verantwoordelijk voor:

- instructie en opleiding van de uitzendkracht m.b.t. PBM;
- toezicht op het dragen, juiste gebruik en onderhoud ervan.

Opmerking:

Dit is een verantwoordelijkheid van de hiërarchische lijn van de gebruiker of van de werkgever-gebruiker bij organisatie van het onthaal. Zie ook CIN 2014 11 [Onthaal van uitzendkrachten](#).

Codex art. X.2-10

3 belangrijke vuistregels

- De uitzendkracht geniet hetzelfde niveau van bescherming als de andere werknemers van de onderneming.
- De uitzendkracht dient daarom over dezelfde werkkledij en PBM te beschikken als de andere werknemers die aan dezelfde gevaren blootgesteld zijn.
- De gebruiker bij wie de uitzendkracht tewerkgesteld is zorgt voor het gratis leveren en het behoud in gebruiksklare staat van de werkkledij en PBM.

Afspraken over PBM tussen gebruiker en uitzendbureau

- Gebruiker en uitzendbureau kunnen afspraken maken over de terbeschikkingstelling van werkkledij en PBM;
- Deze worden genoteerd in een commerciële overeenkomst.

De gebruiker blijft altijd eindverantwoordelijke inzake keuze geschikte PBM en het omschrijven van de soort en type PBM.

REGELGEVING

Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en zijn uitvoeringsbesluiten;
Wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;
Codex IX.2 - Persoonlijke beschermingsmiddelen;
Codex IX.3 – Werkkledij;
Codex X.2 – Uitzendarbeid;
Codex VI.2 - Kankerverwekkende en mutagene agentia;
CAO 9 maart 1998 betreffende de werk- en beschermingskledij voor uitzendkrachten.

Draagwijdte en doelstelling van de circulaire

Een circulaire herneemt de inhoud van een besluit in eenvoudige en klare taal. De informatie opgenomen in deze circulaire wordt gegeven ten louter indicatieve titel en houdt geenszins een raad of juridisch advies in. Preventie en Interim wijst elke aansprakelijkheid af voor enige schade die zou volgen, rechtstreeks of onrechtstreeks, uit een vergissing of een weglating in deze circulaire. Het gebruik van deze circulaire behoort tot de exclusieve verantwoordelijkheid van de lezer.